

NARODOWY
BANK POLSKI

Grudzień 2024 r.

Porównanie wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami innych krajów Unii Europejskiej za 2023 r.

Grudzień 2024 r.

Porównanie wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami innych krajów Unii Europejskiej za 2023 r.

Opracował:

Departament Systemu Płatniczego
Wydział Analiz Instrumentów Płatniczych

Narodowy Bank Polski
00-919 Warszawa
ul. Świętokrzyska 11/21
www.nbp.pl

Niniejsze opracowanie i jego poprzednie edycje dostępne są na stronie internetowej NBP
<https://nbp.pl/system-platniczy/dane-i-analizy/analizy-i-opracowania/obrot-bezgotowkowy/>

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2024

Spis treści

Spis treści	2
Wstęp	3
Streszczenie	4
1. Porównanie wskaźników dotyczących infrastruktury płatniczej	6
1.1. Liczba placówek bankowych na 1 mln mieszkańców	6
1.2. Liczba rachunków bankowych na jednego mieszkańca	7
1.3. Liczba bankomatów na 1 mln mieszkańców	8
1.4. Liczba terminali POS w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców	10
1.5. Liczba wydanych kart płatniczych na jednego mieszkańca	12
2. Porównanie wskaźników transakcyjności	14
2.1. Liczba transakcji dokonywanych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych	14
2.2. Liczba transakcji kartami płatniczymi na jednego mieszkańca	15
2.3. Liczba transakcji bezgotówkowych dokonywanych pojedynczą kartą płatniczą	16
2.4. Liczba transakcji zrealizowanych w pojedynczym terminalu POS	17
2.5. Udział transakcji bezgotówkowych w ogólnej liczbie transakcji przeprowadzonych kartami płatniczymi	18
2.6. Liczba zrealizowanych poleceń przelewu na jednego mieszkańca	19
2.7. Liczba zrealizowanych poleceń zapłaty na jednego mieszkańca	20
Spis wykresów	22
Spis tabel	24

Wstęp

Narodowy Bank Polski przedstawia wyniki analizy porównania wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami płatniczymi innych krajów Unii Europejskiej (UE)¹. W materiale omówiono mierniki rozwoju systemu płatniczego w Polsce i w UE dotyczące dostępności usług płatniczych oraz elementów infrastruktury płatniczej (bankomatów, terminali POS), poziomu ubankowienia mierzonego liczbą rachunków bankowych, a także wykorzystania podstawowych bezgotówkowych instrumentów płatniczych (kart płatniczych, poleceń przelewu, poleceń zapłaty). Celem tego materiału jest przedstawienie stanu rozwoju płatności bezgotówkowych w Polsce w 2023 r. na tle UE, a nie wyjaśnienie przyczyn zróżnicowania poszczególnych wskaźników między konkretnymi krajami UE.

Analiza została przygotowana na podstawie danych za 2023 r., opublikowanych przez EBC w lipcu 2024 r., w portalu danych statystycznych EBC pod adresem: <https://data.ecb.europa.eu/>. Informacje te zostały uzupełnione o dane pochodzące z innych źródeł, w szczególności o dane zbierane przez NBP i publikowane w periodycznych opracowaniach, dostępnych pod adresem: http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/systemplatniczy/karty_platnicze.html.

Do wyliczenia wskaźników w przeliczeniu na jednego mieszkańca wykorzystano dane o populacji poszczególnych krajów publikowane przez Eurostat².

Wspomniane dane posłużyły do opracowania wykresów, na których przedstawiono stan rozwoju poszczególnych elementów systemu płatniczego w Polsce na tle krajów ze strefy euro i wszystkich krajów UE. Wykresy liniowe prezentują tendencje odnoszące się do: Polski, średniej dla krajów strefy euro oraz średniej dla całej UE. Średnie te wyliczono na podstawie wspomnianych danych EBC. Wykresy słupkowe zawierają wyliczone wskaźniki za 2023 r. dla tych krajów UE, dla których opublikowano dane.

¹ Wyniki analiz za poprzednie lata są dostępne na stronie internetowej NBP. Materiał prezentujący dane i mierniki za 2022 r. jest dostępny pod adresem:

https://nbp.pl/wp-content/uploads/2024/01/Porownanie_2022.pdf

² Dane Eurostat dostępne pod adresem:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_gind_custom_12532852/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=f4e55477-525a-41d4-acee-f63b529ddfcc

Streszczenie

W materiale porównano wybrane elementy polskiego systemu płatniczego z innymi krajami UE. Przeanalizowano dwanaście mierników dotyczących: infrastruktury płatniczej (pięć wskaźników) oraz transakcyjności (siedem wskaźników) wyliczonych na danych za 2023 r.

W obszarze infrastruktury płatniczej tylko w przypadku dwóch wskaźników (liczba placówek oraz rachunków bankowych) Polska uplasowała się powyżej średnich dla UE i dla strefy euro. Pozostałe mierniki rozwoju tej infrastruktury, tj. liczba bankomatów w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców, liczba terminali POS w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców oraz liczba kart w przeliczeniu na jednego mieszkańca, wskazują, że w tym zakresie Polskę dzieli jeszcze duży dystans do większości krajów UE. Na koniec 2023 r. liczba terminali POS na 1 mln mieszkańców Polski była wyraźnie (o 12,0%) większa w porównaniu z końcem 2022 r., a liczba bankomatów na 1 mln mieszkańców o 0,9% (głównie za sprawą spadku ludności w Polsce). Wskaźnik prezentujący liczbę wydanych kart na jednego mieszkańca nie zmienił się.

Porównanie krajowego systemu płatniczego z innymi krajami UE wypada zdecydowanie korzystniej, jeśli rozpatruje się wskaźniki dotyczące transakcyjności (w zestawieniach dla tych mierników Polska najczęściej plasuje się powyżej średniej dla UE). Wszystkie, wyliczone na danych za 2023 r., wskaźniki dotyczące transakcyjności na krajowym rynku bezgotówkowych instrumentów płatniczych były większe w porównaniu z 2022 r. W przypadku trzech mierników ich zmiany były na tyle duże, że przełożyły się na awans Polski w rankingu krajów UE. Liczba transakcji kartami płatniczymi na jednego mieszkańca oraz liczba transakcji dokonywanych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych na jednego mieszkańca wzrosły, odpowiednio, o 13,3% i 10,5%, a udział transakcji bezgotówkowych w ogólnej liczbie transakcji dokonanych kartami płatniczymi zwiększył się o 1,6 pkt. procentowego. W zestawianiu krajów UE według tego wskaźnika Polska zajęła drugie miejsce, najwyższe w tej analizie. Ponadto Polska uplasowała się na trzecim miejscu pod względem liczby transakcji bezgotówkowych dokonywanych pojedynczą kartą płatniczą (tabela 1).

Analiza danych obrazujących trendy dotyczące rozwoju poszczególnych form rozliczeń pieniężnych wskazuje, że w przypadku Polski bardzo szybko rosną takie wskaźniki jak: liczba poleceń zapłaty na jednego mieszkańca, liczba transakcji dokonanych kartami płatniczymi na jednego mieszkańca oraz liczba transakcji bezgotówkowych dokonanych pojedynczą kartą płatniczą. W konsekwencji Polska notuje również wysoką dynamikę wzrostu ogólnego miernika transakcyjności, jakim jest liczba transakcji przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych na jednego mieszkańca.

Tabela 1. Zestawienie najważniejszych analizowanych wskaźników za 2022 r. i 2023 r.

Wskaźnik	2022 r.	2023 r.	Wzrost / Spadek (%)	Pozycja względem innych krajów UE	
				2022	2023
Liczba placówek oferujących usługi płatnicze na 1 milion mieszkańców	284,7	283,5	-0,4%	7/23	8/23
Liczba rachunków bankowych na 1 mieszkańca	2,4	2,6	8,3%	7/21	4/21
Liczba bankomatów na 1 mln mieszkańców	563,0	568,0	0,9%	11/19	13/25
Liczba terminali POS w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców	32 268	36 146	12,0%	8/21	8/22
Liczba wydanych kart płatniczych na 1 mieszkańca	1,2	1,2	0,0%	18/21	20/24
Liczba transakcji dokonywanych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych na jednego mieszkańca	340,4	376,2	10,5%	11/23	9/27
Liczba transakcji kartami płatniczymi na 1 mieszkańca	212,3	240,6	13,3%	9/22	7/26
Liczba transakcji bezgotówkowych dokonywanych pojedynczą kartą płatniczą	175,3	187,6	7,0%	3/21	3/21
Liczba transakcji zrealizowanych w pojedynczym terminalu POS	6 387,3	6 404,2	0,3%	8/20	8/21
Udział transakcji bezgotówkowych w ogólnej liczbie transakcji przeprowadzonych kartami płatniczymi	94,6%	96,2%	1,6 p.p.	4/17	2/19
Liczba zrealizowanych poleceń przelewu na jednego mieszkańca	127,2	134,5	5,7%	9/24	9/26
Liczba poleceń zapłaty na 1 mieszkańca	0,9	1,1	24,9%	19/20	19/24

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych EBC

1. Porównanie wskaźników dotyczących infrastruktury płatniczej

1.1. Liczba placówek bankowych na 1 mln mieszkańców

Liczba placówek bankowych w Polsce (w tym takich bez obsługi gotówkowej) obejmuje placówki instytucji kredytowych oraz oddziały NBP (tabela 2). W przypadku Polski przez instytucje kredytowe należy rozumieć banki, oddziały instytucji kredytowych, banki spółdzielcze oraz SKOK-i.

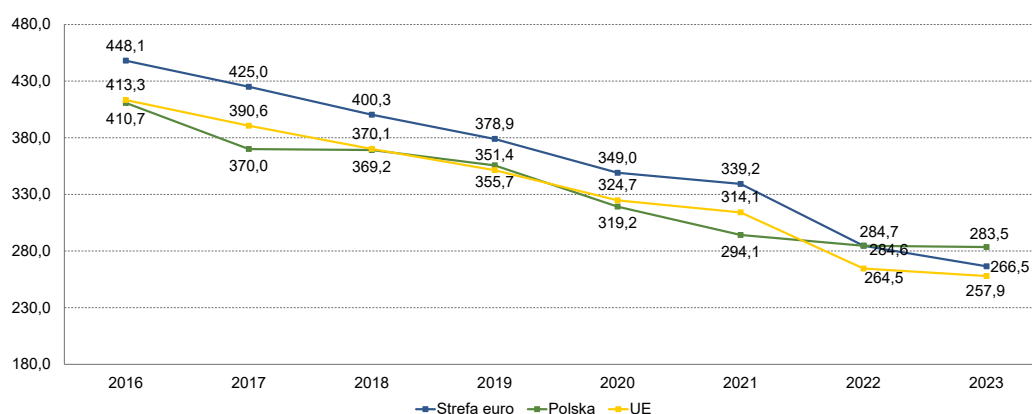
Tabela 2. Liczba oddziałów instytucji kredytowych oraz oddziałów NBP latach 2016-2023

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Oddziały instytucji kredytowych	15 781	14 216	14 181	13 652	12 241	11 226	10 751	10 420
Oddziały NBP	16	16	16	16	16	16	16	16
Ogółem	15 796	14 232	14 197	13 668	12 257	11 242	10 767	10 436

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych EBC

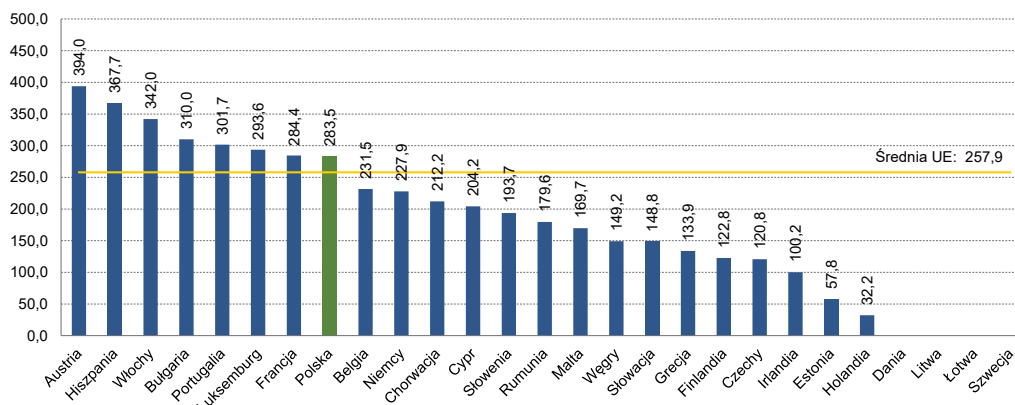
W latach 2016 – 2023 liczba placówek bankowych w Polsce systematycznie się zmniejszała. Spadek liczby placówek bankowych na 1 mln mieszkańców w Polsce był w 2023 r. mniejszy w porównaniu ze średnią dla krajów strefy euro (wykres 1).

Wykres 1. Liczba placówek bankowych przypadających na 1 mln mieszkańców w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych EBC

W zestawieniu państw UE za 2023 r. Polska z 283,5 placówkami bankowymi przypadającymi na 1 mln mieszkańców uplasowała się na ósmym miejscu. Największa dostępność placówek bankowych występowała w Austrii, Hiszpanii oraz Włoszech (wykres 2).

Wykres 2. Liczba placówek bankowych przypadających na 1 mln mieszkańców w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych EBC

1.2. Liczba rachunków bankowych na jednego mieszkańca

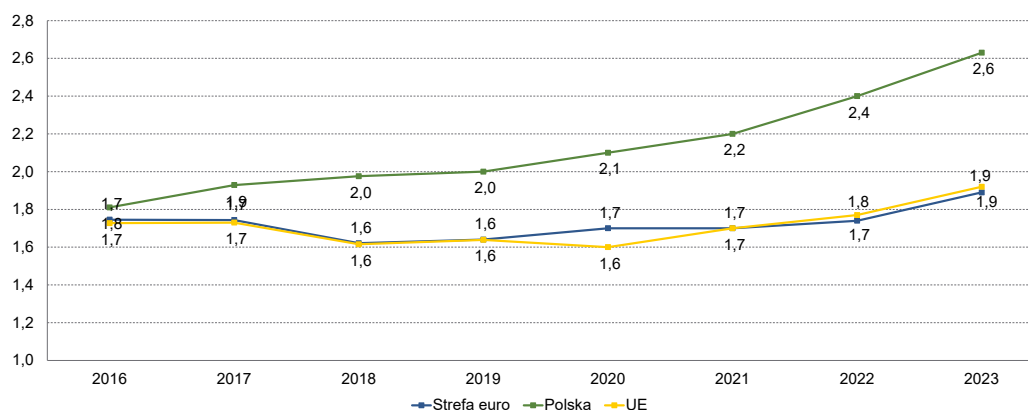
Liczba rachunków bankowych, umożliwiających m.in. dokonywanie płatności, systematycznie rośnie na krajowym rynku. W 2023 r. liczba takich rachunków w Polsce zwiększyła się w porównaniu z 2022 r. o ponad 6,1 mln, tj. o 6,7% (tabela 3).

Tabela 3. Liczba bieżących rachunków bankowych w latach 2016-2023 (w tys.)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Osoby prywatne	61 330	65 179	68 498	70 270	72 157	76 709	82 166	87 961
Rolnicy, przedsiębiorcy indywidualni	3 722	3 766	6 056	6 752	6 844	6 955	4 205	4 370
Przedsiębiorstwa, niemonetarne instytucje finansowe, instytucje niekomercyjne działające na rzecz gosp. domowych	1 797	1 919	2 775	3 094	3 215	3 434	2 628	2 815
Instytucje rządowe i samorządowe	228	245	313	347	368	398	338	358
Ogółem rachunki w bankach	67 077	71 109	77 642	80 462	82 584	87 495	89 337	95 505
Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo - Kredytowe	2 653	2 478	3 014	1 813	1 443	1 371	1 294	1 263
Ogółem	66 833	69 555	74 123	79 455	81 905	83 954	90 631	96 768

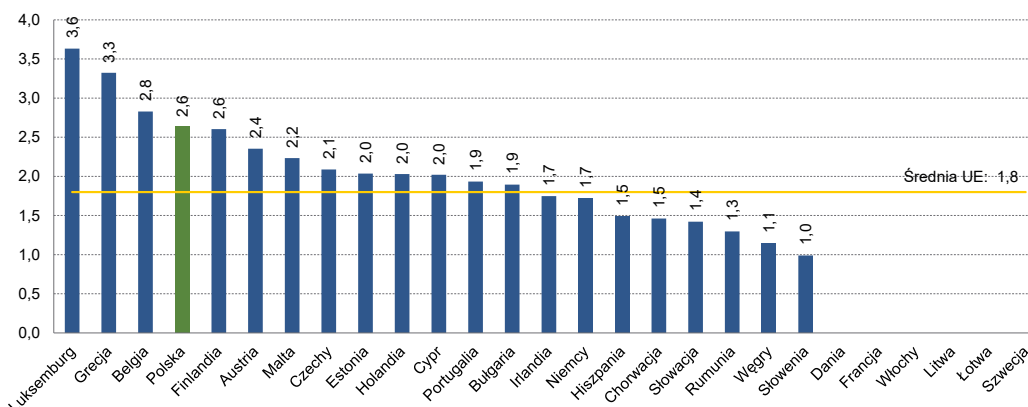
Źródło: dane NBP

Liczba rachunków bankowych przypadających w 2023 r. na jednego mieszkańca wyniosła w Polsce 2,6 (wykres 3). Średnia tego wskaźnika dla krajów UE oraz strefy euro wzrosła do poziomu 1,9. Dane o liczbie rachunków na 1 mieszkańca w UE i w strefie euro mogą być jednak zaniżone, gdyż nie wszystkie kraje przekazały dane.

Wykres 3. Liczba rachunków bankowych na jednego mieszkańca w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

Polska znalazła się na czwartym miejscu wśród 21 krajów UE, które przekazały dane o rachunkach bankowych. Największa liczba tych rachunków w przeliczeniu na mieszkańca występowała na Litwie oraz w Luksemburgu (wykres 4).

Wykres 4. Liczba rachunków bankowych na jednego mieszkańca w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

1.3. Liczba bankomatów na 1 mln mieszkańców

Od 2017 r. w Polsce obserwowany jest stopniowy spadek liczby bankomatów, tj. urządzeń umożliwiających jedynie wypłatę gotówki oraz urządzeń umożliwiające wypłatę i wpłatę gotówki – recyclerów (tabela 4). Według danych NBP, na koniec 2023 r. na krajowym rynku dostępnych było 20 875³ bankomatów, podczas gdy na koniec 2022 r. było ich 21 310. Mniejsza liczba bankomatów o 435 sztuk (2,0%) wynika przede wszystkim ze zmiany metodyki zbierania i opracowywania danych o tych urządzeniach. Z początkiem 2024 r. nałożony został bowiem obowiązek sprawozdawczy na operatorów bankomatów, co pozwoliło na wyeliminowanie,

³ Dane o liczbie bankomatów za 2023 r. nie są porównywalne z danymi za 2022 r. i wcześniejsze lata ze względu na zmianę metodyki zbierania i opracowywania danych o tych urządzeniach.

począwszy od danych na koniec 2023 r., podwójnego raportowania niektórych urządzeń w sprawozdaniach banków.

Tabela 4. Liczba bankomatów w latach 2016-2023

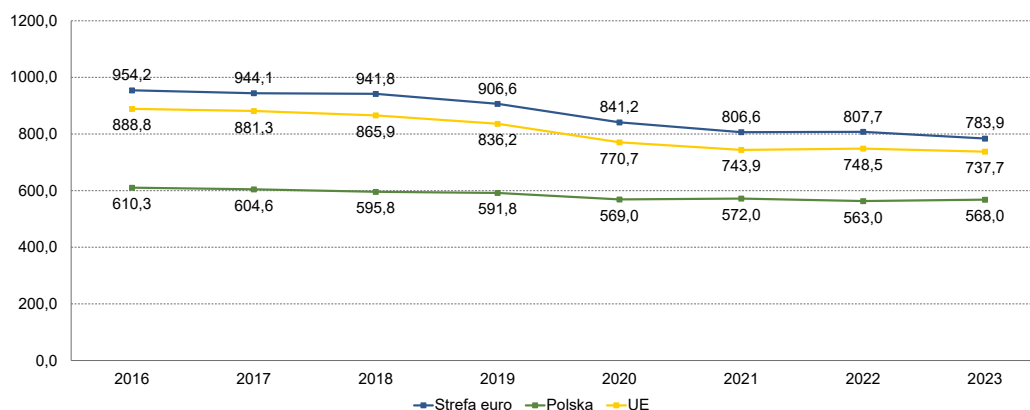
Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023 ¹
Bankomaty	23 443	23 230	22 879	22 704	21 829	21 396	21 310	20 875

Uwaga: ¹ Dane o liczbie bankomatów za 2023 r. nie są porównywalne z danymi za 2022 r. i wcześniejsze okresy ze względu na zmianę metodyki zbierania i opracowywania danych o tych urządzeniach. Z początkiem 2024 r. nałożony został bowiem obowiązek sprawozdawczy na operatorów bankomatów, co pozwoliło na wyeliminowanie, począwszy od danych odnoszących się do końca 2023 r., podwójnego raportowania niektórych urządzeń. Wcześniej dane o nich były przekazywane do NBP głównie przez banki współpracujące z operatorami bankomatów na podstawie umów, do których NBP nie ma dostępu, i w związku z tym nie miał możliwości zidentyfikowania tych samych urządzeń wykazywanych w sprawozdaniach różnych banków.

Źródło: dane NBP

Na krajowym rynku dostępność bankomatów jest mniejsza niż średnia w krajach UE. Na koniec 2023 r. w Polsce na 1 mln mieszkańców przypadało 568 bankomatów, w strefie euro 784, a w UE 738. Za nieznaczny wzrost wskaźnika dla Polski w 2023 r. odpowiada wyłącznie spadek ludności.

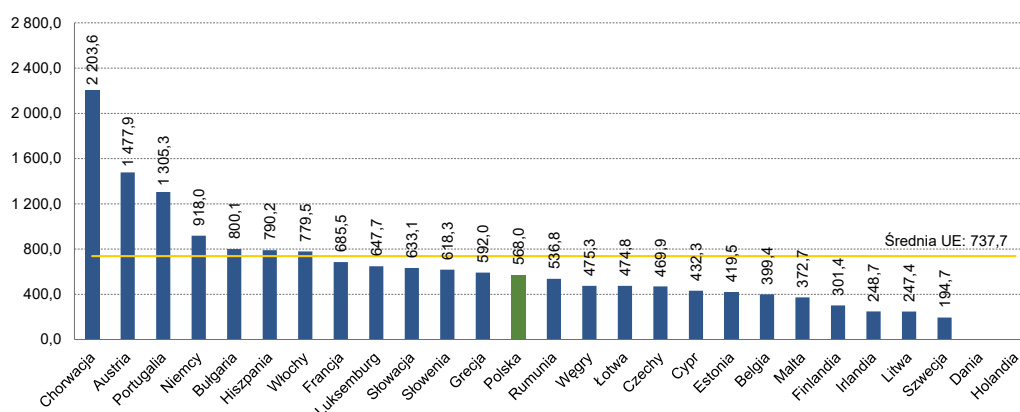
Wykres 5. Liczba bankomatów na 1 mln mieszkańców w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

Największą liczbę bankomatów na 1 mln mieszkańców w 2023 r. miały: Chorwacja, Austria i Portugalia. Polska, z 568 bankomatami na 1 mln mieszkańców zajmowała trzynaste miejsce wśród 25 państw, które przekazały dane za 2023 r. (wykres 6).

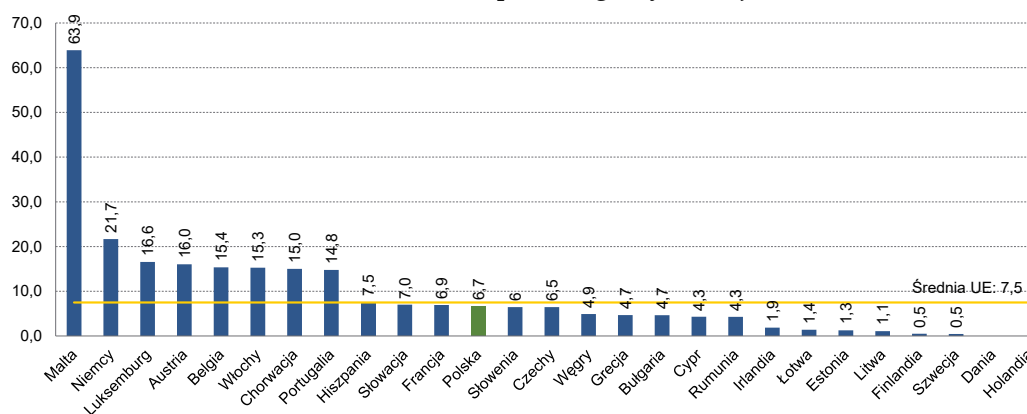
Wykres 6. Liczba bankomatów na 1 mln mieszkańców w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

Pod względem liczby bankomatów na 100 km² (wykres 7) Polska z 6,7 urządzeniami zajmuje dwunaste miejsce. Wskaźnik ten jest poniżej średniej dla krajów UE – 7,5 bankomatów na 100 km². Pod względem liczby bankomatów w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców oraz ich przestrzennego umiejscowienia Polska jest w środku rankingu państw UE.

Wykres 7. Liczba bankomatów na 100 km² w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

1.4. Liczba terminali POS w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców

Od 2016 r. dynamicznie zwiększa się w Polsce liczba urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze (przez 7 lat wzrosła prawie dwukrotnie). Duży wpływ na tak szybkie tempo wzrostu liczby POS miał uruchomiony przez Fundację Polska Bezgotówkowa program rozwoju sieci terminali płatniczych w Polsce. Na koniec 2023 r. na krajowym rynku funkcjonowały 1 328 494 takie urządzenia. W porównaniu z końcem 2022 r. liczba terminali POS wzrosła o 8,8%.

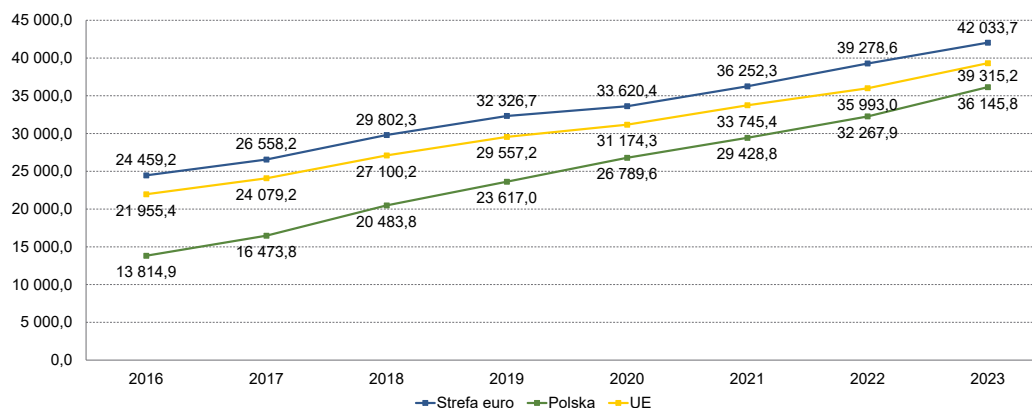
Tabela 5. Liczba terminali POS w Polsce w latach 2016-2023

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Terminale POS	536 236	632 955	786 845	906 564	1 027 490	1 123 060	1 220 597	1 328 494

Źródło: dane NBP

W Polsce na 1 mln mieszkańców przypadało 36 146 urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze (wzrost tej liczby o 12% w porównaniu z końcem 2022 r.). Pod względem dostępności terminali POS dystans między Polską a innymi krajami UE i strefą euro zmniejszył się w analizowanym okresie (wykres 8).

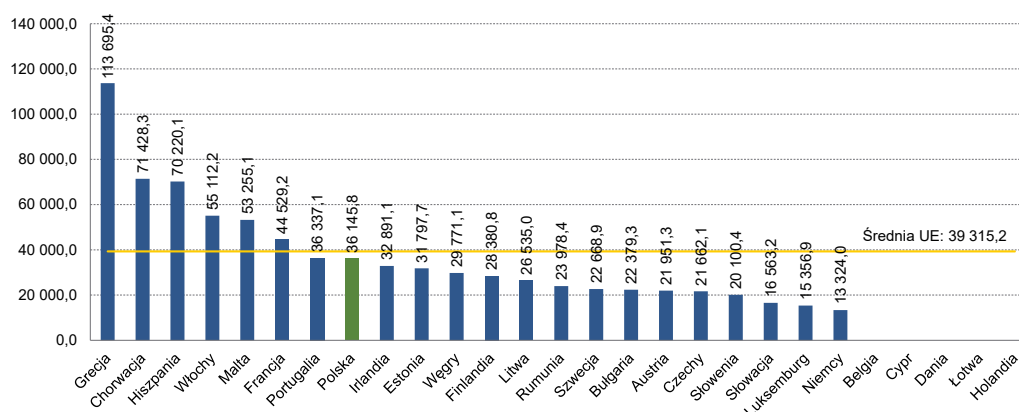
Wykres 8. Liczba urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze (terminali POS) na 1 mln mieszkańców w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

Wskaźnik za 2023 r. wynoszący 36 146 urządzeń na 1 mln mieszkańców plasuje Polskę w pierwszej połowie krajów UE (wykres 9). W czołówce zestawienia państw UE pod względem liczby terminali POS na 1 mln mieszkańców znalazły się: Grecja, Hiszpania, Chorwacja, Włochy i Malta. Są to kraje popularne turystycznie, co może być jednym z powodów tak silnie rozwiniętej sieci urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze.

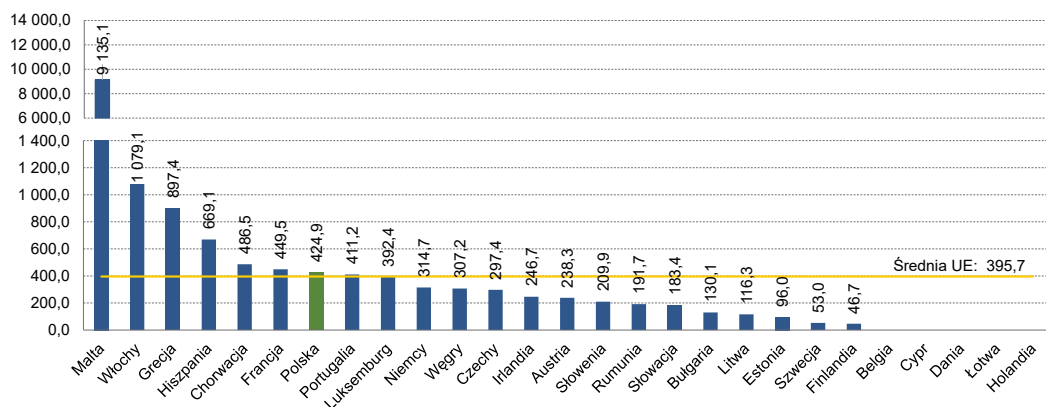
Wykres 9. Liczba urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze (terminali POS) na 1 mln mieszkańców w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

Krajowy system płatniczy korzystnie wypada na tle pozostałych krajów UE pod względem liczby terminali POS na 100 km². Polska ze wskaźnikiem wynoszącym 424,9 na koniec 2023 r. zajmuje siódme miejsce w tym zestawieniu (wykres 10).

Wykres 10. Liczba urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze (terminali POS) zlokalizowane w kraju w przeliczeniu na 100 km² w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

1.5. Liczba wydanych kart płatniczych na jednego mieszkańca

Według stanu na koniec 2023 r. w Polsce w obiegu było prawie 45,4 mln kart płatniczych. Liczba ta zwiększyła się w porównaniu z końcem 2022 r. o 0,9 mln kart, tj. o 2,0% (tabela 6).

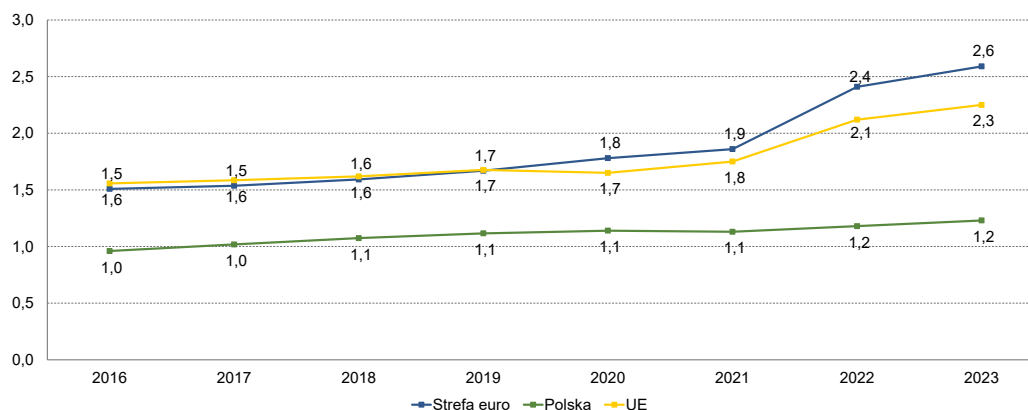
Tabela 6. Liczba wydanych kart płatniczych w Polsce w latach 2016-2023

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba wydanych kart płatniczych	36 874 489	39 095 880	41 237 320	42 989 876	43 675 231	43 261 902	44 523 137	45 392 537

Źródło: dane NBP

Wskaźnik liczby kart płatniczych na 1 mieszkańca systematycznie wzrasta w Polsce od 2015 r. W 2023 r. osiągnął on 1,2, podczas gdy średni wskaźnik dla krajów UE wyniósł 2,3 a średni wskaźnik dla strefy euro – 2,6 (wykres 11).

Wykres 11. Liczba wydanych kart płatniczych na jednego mieszkańca w latach 2016-2023

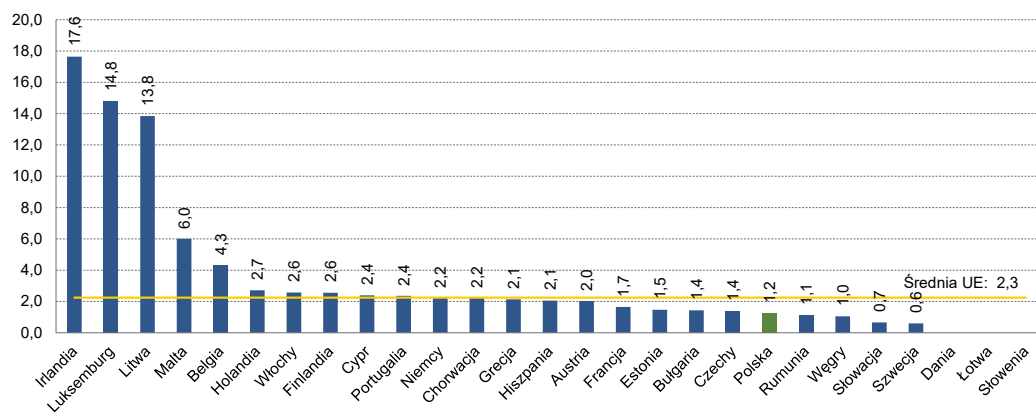

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

W zestawieniu liczby kart płatniczych *per capita* za 2023 r. Polska znalazła się w końcówce państw UE (dwudzieste miejsce), które przekazały dane do EBC (wykres 12). Na pierwszym miejscu

uplasowały się Irlandia oraz Luksemburg ze wskaźnikami, odpowiednio, 17,6 i 13,8 karty na jednego mieszkańca.

Wykres 12. Liczba wydanych kart płatniczych na jednego mieszkańca w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

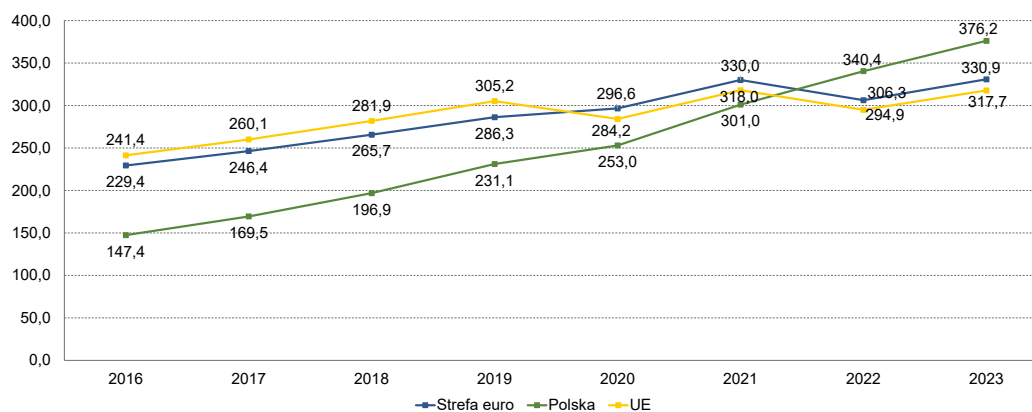
2. Porównanie wskaźników transakcyjności

2.1. Liczba transakcji dokonywanych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych

Transakcje bezgotówkowe obejmują transakcje dokonywane przy użyciu kart płatniczych (w tym takich nośników jak: smartfony, zegarki, stickery i inne gadżety, do których podpięte są te karty), polecenia przelewu oraz polecenia zapłaty. We wcześniejszych latach, w przypadku niektórych krajów, w zestawieniu tym ujmowane były również czeki, instrumenty pieniądza elektronicznego oraz inne usługi płatnicze. Z tego powodu widoczny jest spadek średnich dla UE i strefy euro w 2022 r. (wykres 13).

W Polsce od kilku lat obserwowany jest silny trend wzrostowy korzystania z płatności bezgotówkowych. Tempo wzrostu liczby transakcji bezgotówkowych dokonywanych wszystkimi instrumentami płatniczymi jest w Polsce szybsze niż tempo wzrostu średnich dla krajów strefy euro oraz całej UE. Wśród transakcji bezgotówkowych w Polsce od 2015 r. dominują płatności dokonywane kartami płatniczymi (wcześniej przeważały płatności poleceniem przelewu). W 2023 r. udział płatności dokonywanych kartami płatniczymi w liczbie realizowanych transakcji bezgotówkowych osiągnął 64,0%. Przelewy stanowiły 35,8% ogółu płatności bezgotówkowych, a udział poleceń zapłaty był nadal niewielki – zaledwie 0,3%.

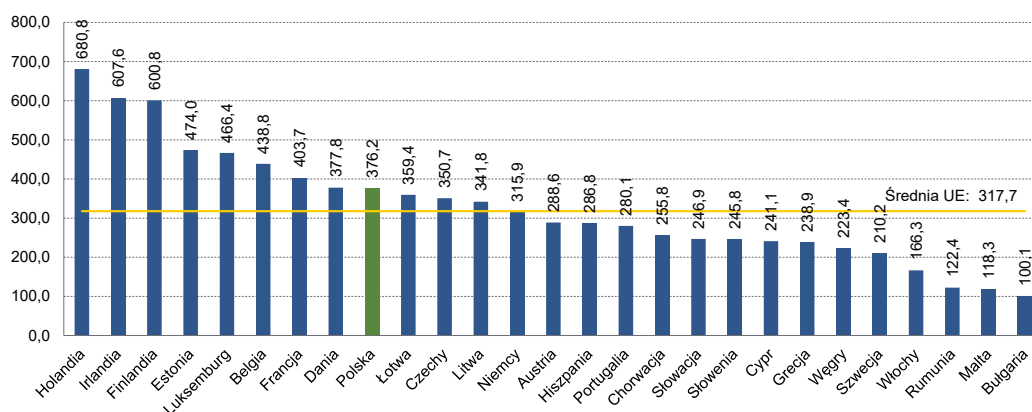
Wykres 13. Liczba transakcji bezgotówkowymi instrumentami płatniczymi na jednego mieszkańca w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

W 2023 r. Polska zajmowała dziewiąte miejsce wśród państw UE pod względem liczby transakcji instrumentami płatniczymi na 1 mieszkańca (wykres 14). Na jednego Polaka w 2023 r. przypadały 376,2 transakcje, co w porównaniu ze średnią dla UE oraz średnią dla strefy euro (trzy analizowane instrumenty) oznacza dużą popularność bezgotówkowych instrumentów płatniczych w naszym kraju. Instrumenty te są wykorzystywane w największej skali w Holandii, Irlandii oraz Finlandii. Warto zaznaczyć, że dane dla Danii oraz Szwecji są niepełne, gdyż kraje te nie przekazały danych za wszystkie wspomniane trzy instrumenty płatnicze.

Wykres 14. Liczba transakcji bezgotówkowymi instrumentami płatniczymi na jednego mieszkańca w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

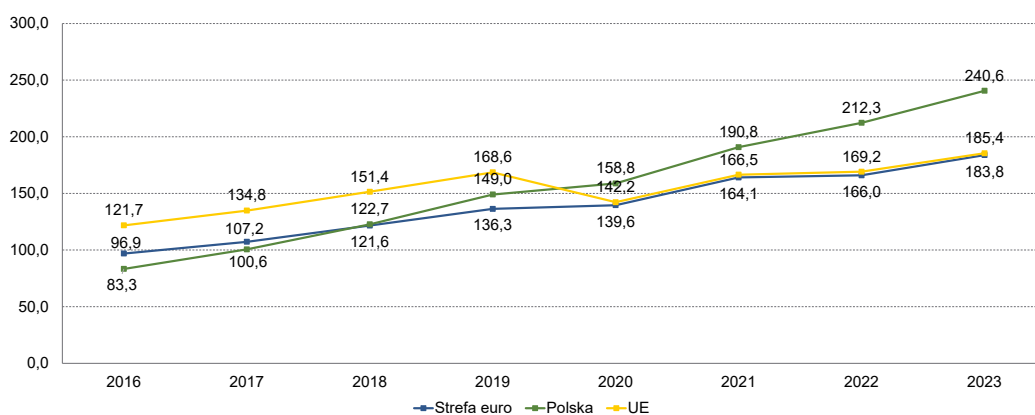

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

2.2. Liczba transakcji kartami płatniczymi na jednego mieszkańca

W 2023 r. liczba transakcji bezgotówkowych kartami na jednego mieszkańca wynosiła w Polsce 240,6 i była większa niż średnie dla krajów strefy euro oraz całej UE (wykres 15). Wyraźny i długotrwały wzrost tego wskaźnika w krajowym systemie płatniczym wynika głównie z rosnącej popularności płatności bezgotówkowych kartami z funkcją zbliżeniową. Karty te umożliwiają posiadaczowi tego instrumentu płatniczego dokonywanie płatności w wygodniejszy i szybszy sposób. Wpływ na tę tendencję ma także dobrze rozwinięta i zwiększająca się w ostatnich latach sieć akceptacji kart płatniczych.

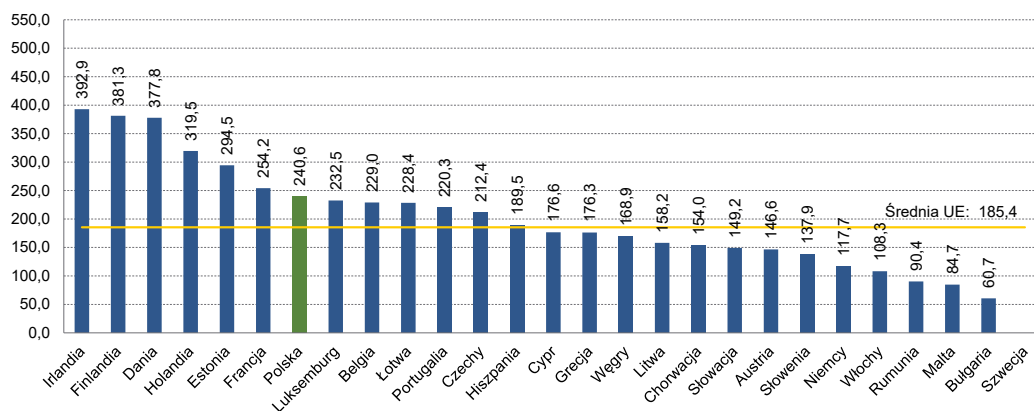
Wykres 15. Liczba transakcji bezgotówkowych dokonanych kartami płatniczymi na jednego mieszkańca w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

W 2016 r. przeciętny Polak dokonywał tylko 83,3 płatności kartami płatniczymi rocznie, w 2023 r. już prawie trzykrotnie więcej. Średnia liczba transakcji dokonanych w 2023 r. kartami płatniczymi przez jednego mieszkańca UE wyniosła 185,4, a w przypadku krajów strefy euro było to 183,8. W zestawieniu obrazującym częstotliwość wykorzystania kart płatniczych do realizacji płatności Polska plasuje się na siódmej pozycji wśród 26 krajów UE, które przekazały dane do EBC.

Wykres 16. Liczba transakcji bezgotówkowych dokonanych kartami płatniczymi na jednego mieszkańca w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

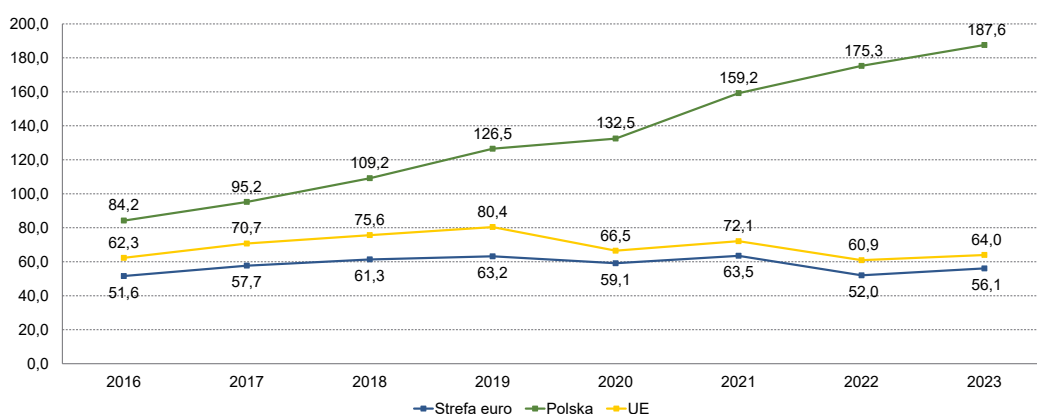

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

2.3. Liczba transakcji bezgotówkowych dokonywanych pojedynczą kartą płatniczą

Kolejnym wskaźnikiem obrazującym skalę i częstotliwość wykorzystania kart płatniczych jest liczba transakcji bezgotówkowych w terminalach POS przypadających na jedną kartę (wykres 17).

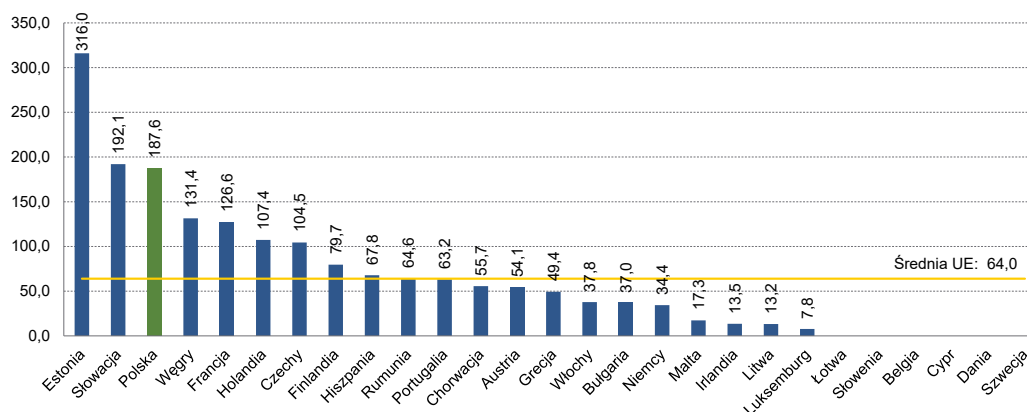
Wykres 17. Liczba transakcji bezgotówkowych dokonanych pojedynczą kartą płatniczą w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

Pod względem liczby transakcji bezgotówkowych dokonanych pojedynczą kartą płatniczą w terminalach POS Polska od 2016 r. systematycznie zwiększa przewagę względem krajów strefy euro, a także średniej dla UE. W 2023 r. na krajowym rynku jedną kartą realizowano 187,6 płatności w terminalach POS. Wskaźniki obrazujące średnie dla krajów UE i strefy euro wyniosły odpowiednio 64,0 oraz 56,1. Polska uplasowała się na trzecim miejscu w rankingu krajów UE przedstawiającym częstość korzystania z karty płatniczej, ustępując miejsca tylko Estonii oraz Słowacji (wykres 18).

Wykres 18. Liczba transakcji bezgotówkowych dokonanych pojedynczą kartą płatniczą w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

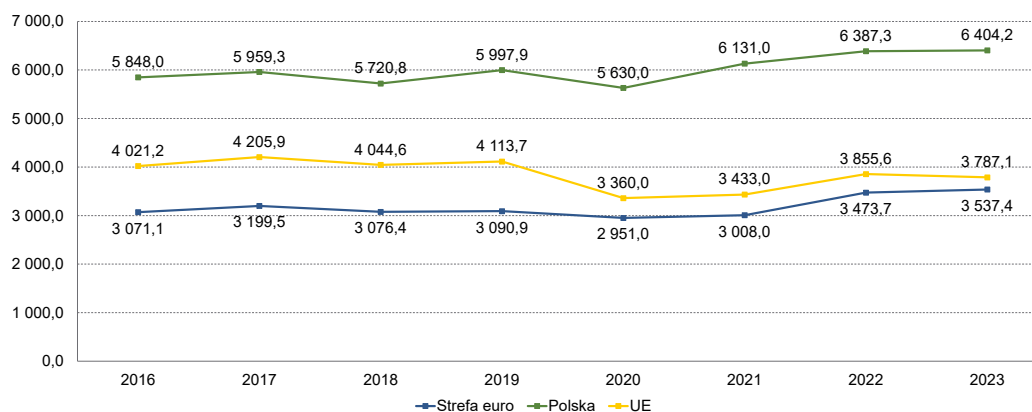

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

2.4. Liczba transakcji zrealizowanych w pojedynczym terminalu POS

Liczba transakcji bezgotówkowych dokonywanych kartami płatniczymi w pojedynczym terminalu POS w Polsce jest zdecydowanie większa niż średnie liczone dla krajów strefy euro oraz całej UE (wykres 19).

Wykres 19. Liczba transakcji bezgotówkowych zrealizowanych w pojedynczym terminalu POS w latach 2016-2023

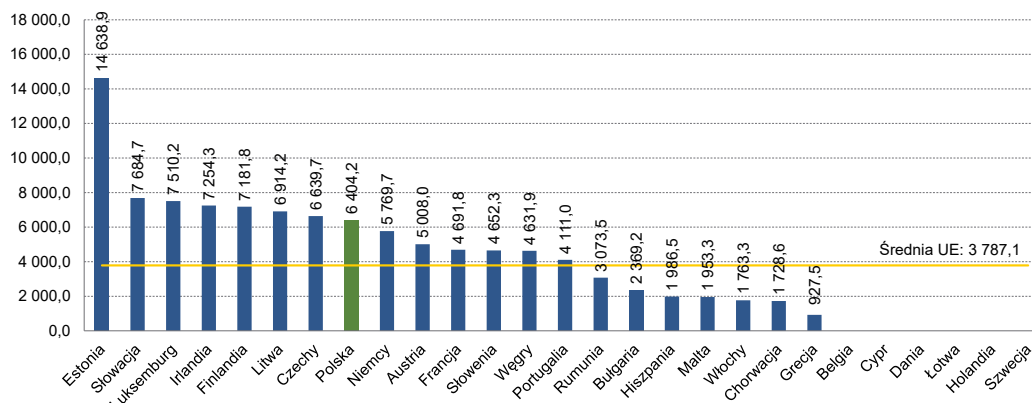
Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

W 2023 r. w Polsce realizowano 6 404,2 transakcje bezgotówkowe w pojedynczym terminalu POS, czyli 1,8 krotnie więcej niż w strefie euro oraz 1,7 krotnie więcej niż średnio w krajach UE. W zestawieniu dotyczącym liczby transakcji bezgotówkowych realizowanych w pojedynczym terminalu POS Polska zajęła ósme miejsce na 21 krajów UE, które przekazały dane (wykres 20).

W przypadku tego miernika transakcyjności na rynku usług płatniczych Polska znacznie wyprzedza takie kraje jak Portugalia, Hiszpania, Włochy czy Grecja, które są liderami pod względem liczby zainstalowanych terminali POS, ale jednocześnie nie należą do czołówki krajów, w których dokonuje się najwięcej transakcji bezgotówkowych. Polacy chętnie używają kart płatniczych do realizacji płatności bezgotówkowych pomimo relatywnie niewielkiej liczby

terminali POS. Liderami pod względem intensywności wykorzystania terminali POS są Estonia oraz Słowacja.

Wykres 20. Liczba transakcji bezgotówkowych zrealizowanych w pojedynczym terminalu POS w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

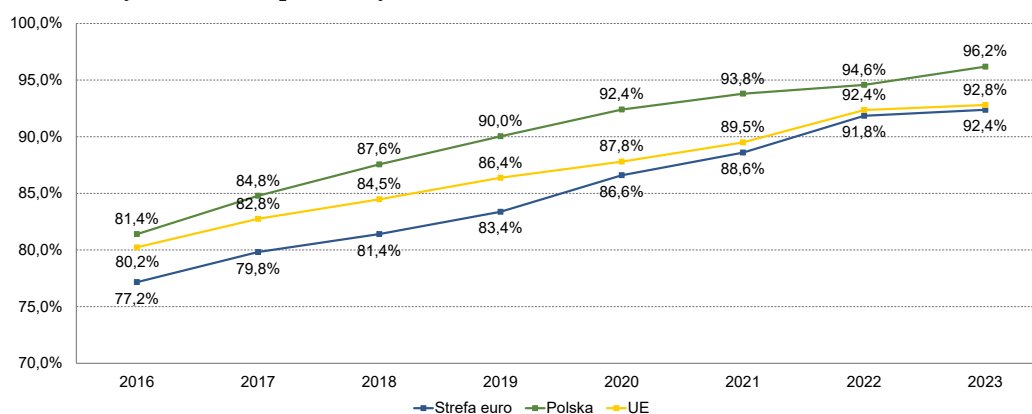

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

2.5. Udział transakcji bezgotówkowych w ogólnej liczbie transakcji przeprowadzonych kartami płatniczymi

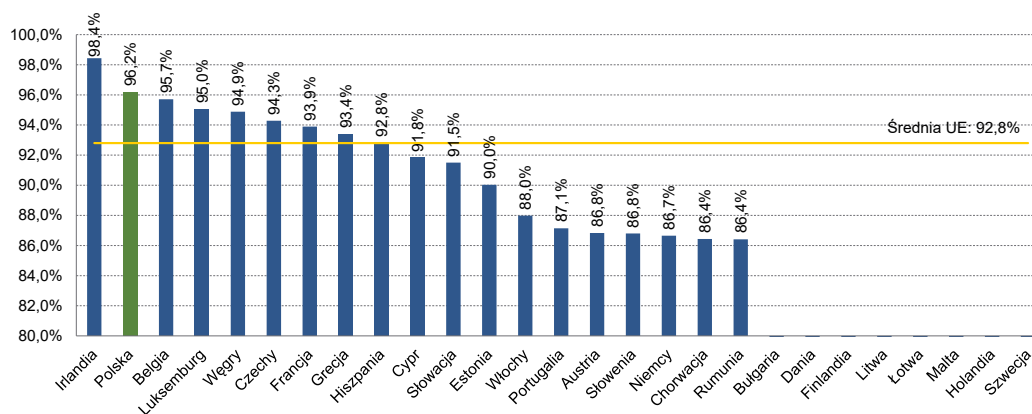
W Polsce w 2023 r. transakcje bezgotówkowe stanowiły 96,2% ogólnej liczby transakcji zrealizowanych przy użyciu kart płatniczych (wzrost o 1,6 pkt procentowego w porównaniu z 2022 r.). W przypadku UE i strefy euro udziały transakcji bezgotówkowych w wolumenie wszystkich transakcji dokonanych kartami płatniczymi wyniosły, odpowiednio 92,8% oraz 92,4%. W ostatnich latach w UE następuje wyraźna zmiana zachowania posiadaczy kart płatniczych, polegająca na częstszym używaniu ich do płatności w sklepach (stacjonarnych i internetowych) niż do wypłat gotówki w bankomatach.

Wykres 21. Udział procentowy transakcji bezgotówkowych w ogólnej liczbie transakcji przeprowadzonych kartami płatniczymi w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

Wykres 22. Udział procentowy transakcji bezgotówkowych w ogólnej liczbie transakcji przeprowadzonych kartami płatniczymi w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

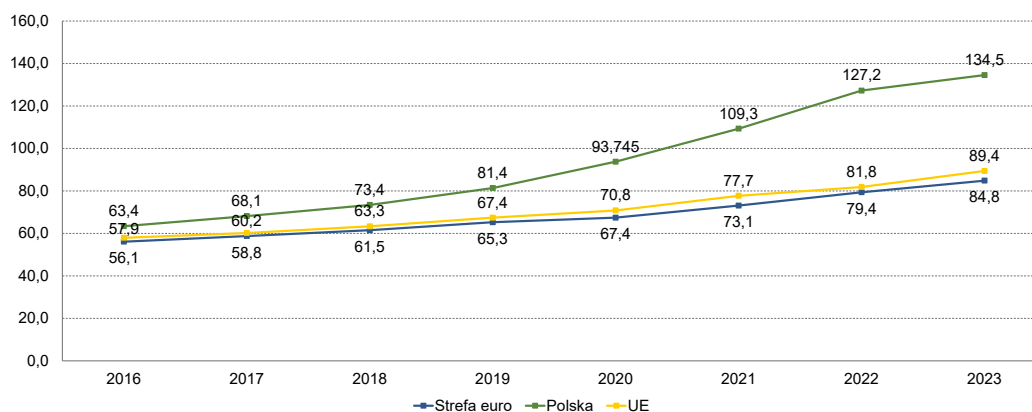

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

2.6. Liczba zrealizowanych poleceń przelewu na jednego mieszkańca

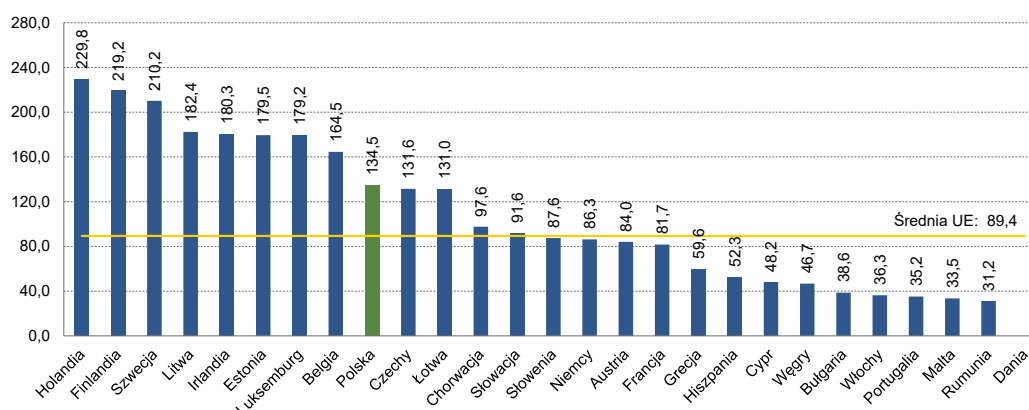
Pod względem liczby zrealizowanych poleceń przelewu na jednego mieszkańca (134,5 w 2023 r.) Polska sytuuje się powyżej średniej w UE (89,4), a także powyżej średniej dla krajów strefy euro (84,8). Dynamika wzrostu tego wskaźnika dla Polski jest znacznie większa niż wskaźników dla UE i strefy euro (wykres 23).

Wykres 23. Liczba poleceń przelewu na jednego mieszkańca w latach 2016 – 2023

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

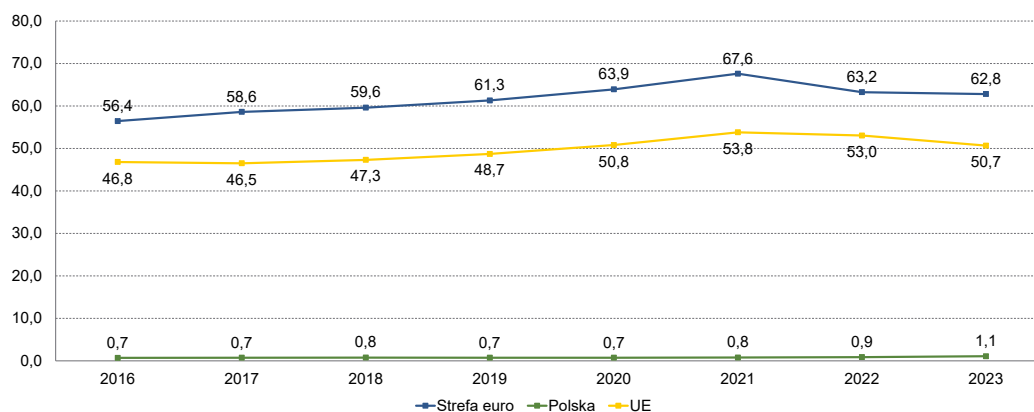
W Polsce polecenie przelewu stanowi (obok karty płatniczej) najbardziej popularną, wśród posiadaczy rachunków bankowych, formę rozliczeń bezgotówkowych. W roku 2023 r. Polska zajęła dziewiąte miejsce w UE pod względem liczby wykonanych poleceń przelewu na jedną osobę. Najwięcej poleceń przelewu na jednego mieszkańca odnotowano w Holandii, Finlandii oraz Szwecji (wykres 24).

Wykres 24. Liczba poleceń przelewu na jednego mieszkańca w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

2.7. Liczba zrealizowanych poleceń zapłaty na jednego mieszkańca

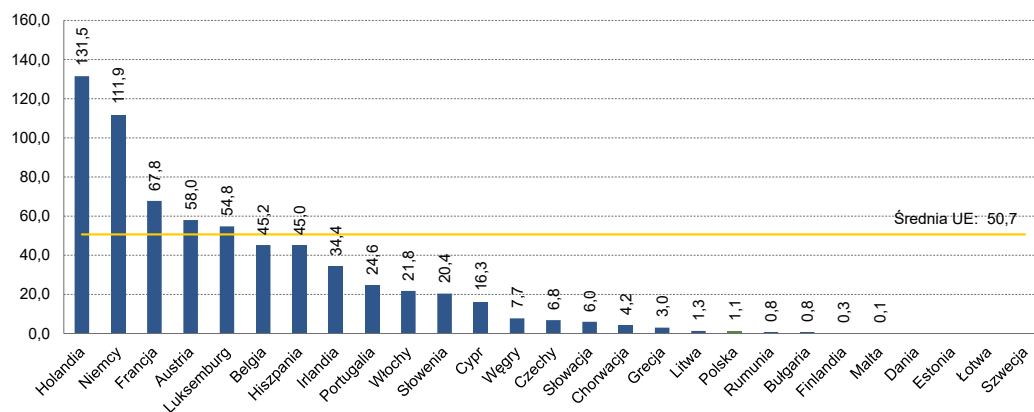
Wykorzystanie polecenia zapłaty jako instrumentu płatniczego ma w Polsce znikome znaczenie w porównaniu z innymi krajami UE. W 2023 r. liczba poleceń zapłaty na jednego mieszkańca Polski wynosiła 1,1, podczas gdy wskaźnik ten dla UE oraz strefy euro wyniósł, odpowiednio, 50,7 i 62,8 (wykres 25).

Wykres 25. Liczba poleceń zapłaty na jednego mieszkańca w latach 2016 – 2023

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

Największą liczbą poleceń zapłaty przypadających na jednego mieszkańca charakteryzowały się systemy płatnicze w Holandii oraz w Niemczech. Wskaźniki te były najmniejsze w Finlandii oraz na Malcie (wykres 26). Polecenie zapłaty jest instrumentem kilkukrotnie częściej wykorzystywanym m.in. na Węgrzech, w Czechach i Słowacji. Mała popularność polecenia zapłaty w Polsce może wynikać z wielu czynników, w tym m.in. obaw klientów przed upoważnianiem wierzyciela do obciążania ich rachunku bankowego, niewystarczających zachęt do korzystania z tej formy rozliczeń płatniczych, jak również z przyzwyczajień konsumentów do płacenia rachunków gotówkowo w placówkach Poczty Polskiej lub w punktach przyjmujących wpłaty na rachunki bankowe, bądź bezgotówkowo przez polecenie przelewu z wykorzystaniem bankowości internetowej i mobilnej.

Wykres 26. Liczba poleceń zapłaty na jednego mieszkańca w poszczególnych krajach UE w 2023 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie EBC Data Portal

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba placówek bankowych przypadających na 1 mln mieszkańców w latach 2016-2023	6
Wykres 2. Liczba placówek bankowych przypadających na 1 mln mieszkańców w poszczególnych krajach UE w 2023 r.	7
Wykres 3. Liczba rachunków bankowych na jednego mieszkańca w latach 2016-2023	8
Wykres 4. Liczba rachunków bankowych na jednego mieszkańca w poszczególnych krajach UE w 2023 r.	8
Wykres 5. Liczba bankomatów na 1 mln mieszkańców w latach 2016-2023	9
Wykres 6. Liczba bankomatów na 1 mln mieszkańców w poszczególnych krajach UE w 2023 r.	10
Wykres 7. Liczba bankomatów na 100 km ² w poszczególnych krajach UE w 2023 r.	10
Wykres 8. Liczba urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze (terminali POS) na 1 mln mieszkańców w latach 2016-2023	11
Wykres 9. Liczba urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze (terminali POS) na 1 mln mieszkańców w poszczególnych krajach UE w 2023 r.	11
Wykres 10. Liczba urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze (terminali POS) zlokalizowane w kraju w przeliczeniu na 100 km ² w poszczególnych krajach UE w 2023 r.	12
Wykres 11. Liczba wydanych kart płatniczych na jednego mieszkańca w latach 2016-2023	12
Wykres 12. Liczba wydanych kart płatniczych na jednego mieszkańca w poszczególnych krajach UE w 2023 r.	13
Wykres 13. Liczba transakcji bezgotówkowymi instrumentami płatniczymi na jednego mieszkańca w latach 2016-2023	14
Wykres 14. Liczba transakcji bezgotówkowymi instrumentami płatniczymi na jednego mieszkańca w poszczególnych krajach UE w 2023 r.	15
Wykres 15. Liczba transakcji bezgotówkowych dokonanych kartami płatniczymi na jednego mieszkańca w latach 2016-2023	15
Wykres 16. Liczba transakcji bezgotówkowych dokonanych kartami płatniczymi na jednego mieszkańca w poszczególnych krajach UE w 2023 r.	16
Wykres 17. Liczba transakcji bezgotówkowych dokonanych pojedynczą kartą płatniczą w latach 2016-2023	16
Wykres 18. Liczba transakcji bezgotówkowych dokonanych pojedynczą kartą płatniczą w poszczególnych krajach UE w 2023 r.	17
Wykres 19. Liczba transakcji bezgotówkowych zrealizowanych w pojedynczym terminalu POS w latach 2016-2023	17
Wykres 20. Liczba transakcji bezgotówkowych zrealizowanych w pojedynczym terminalu POS w poszczególnych krajach UE w 2023 r.	18
Wykres 21. Udział procentowy transakcji bezgotówkowych w ogólnej liczbie transakcji przeprowadzonych kartami płatniczymi w latach 2016-2023	18

Wykres 22. Udział procentowy transakcji bezgotówkowych w ogólnej liczbie transakcji przeprowadzonych kartami płatniczymi w poszczególnych krajach UE w 2023 r.	19
Wykres 23. Liczba poleceń przelewu na jednego mieszkańca w latach 2016 – 2023.....	19
Wykres 24. Liczba poleceń przelewu na jednego mieszkańca w poszczególnych krajach UE w 2023 r.....	20
Wykres 25. Liczba poleceń zapłaty na jednego mieszkańca w latach w latach 2016 – 2023	20
Wykres 26. Liczba poleceń zapłaty na jednego mieszkańca w poszczególnych krajach UE w 2023 r.	21

Spis tabel

Tabela 1. Zestawienie najważniejszych analizowanych wskaźników za 2022 r. i 2023 r.	5
Tabela 2. Liczba oddziałów instytucji kredytowych oraz oddziałów NBP latach 2016-2023	6
Tabela 3. Liczba bieżących rachunków bankowych w latach 2016-2023 (w tys.).....	7
Tabela 4. Liczba bankomatów w latach 2016-2023.....	9
Tabela 5. Liczba terminali POS w Polsce w latach 2016-2023.....	10
Tabela 6. Liczba wydanych kart płatniczych w Polsce w latach 2016-2023	12

nbp.pl

